

Gresó Erzsébet és Hatvani László

Gresó Erzsébet 1950-ben született Csongrádon. A középiskola elvégzése után került Szegedre, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán magyar-ének-zene szakon végzett, majd a Szegedi Tudományegyetem magyar szakán diplomázott. Pályakezdként a Kőrösi Közgazdasági Technikumban és a Gépíróiskolában tanított, majd a SZOTE Apáthy István Kollégiumának nevelőtanára lett. 1987-től az Eötvös Loránd Kollégium nevelőtanára. 1991-től a József Attila, majd a Szegedi Tudományegyetem Rektori Hivatalának dolgozója. Kollégiumunkról szóló dolgozata „Az Eötvös Kollégium története 1931-től 1990-ig” címmel pályadíjat nyert, sőt Kollégiumunk korábbi igazgatóival hangfelvételeket is készített.

Hatvani László akadémikus, a Szegedi Tudományegyetem Bolyai Intézet Analízis Tanszékének egyetemi tanára. 1943-ban született Csongrádon, 1966-ban a JATE-n matematikusként diplomázott, 1971 és 1975 között a Moszkvai Állami Egyetem levelező aspiránsa. 1969-ben szerzett egyetemi doktori címet, 1975-ben Moszkvában kandidált. 2004-ben a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjai közé választották. Kutatási témája a differenciálegyenletek. 95 tudományos publikációval és számos, nemzetközi konferencián megtartott előadással büszkélkedhet. Tudományos teljesítményéért szinte pályája indulásától kap díjakat, 2001-ben Széchenyi-díjjal tüntették ki. Egyetemi feladatvállalásai mellett (két éven át a Természettudományi Kar dékánja) a tudományos és a szakmai közéletben is vállal feladatokat. A Szegedi Akadémiai Bizottságnak 2002 óta alelnöke, több nemzetközi szaklap szerkesztőbizottságának tagja. 1980 és 1990 között az Eötvös Loránd Kollégium igazgatója.

Miért ezt a pályát választották és miért éppen Szegedet?

G.E.: A családban a legtöbben tanárként dolgoztak és engem is nagyon érdekelt ez a hivatás. Nagyon fontosnak tartom a középiskolai tanítással eltöltött öt évet. Később az Orvostudományi Egyetemen külföldieket tanítottam magyar nyelvre, ezt is szerettem. Amikor nevelőtanárként kezdtem dolgozni az Apáthy István Kollégiumban, akkor kezdett érdekelni a minőségi kollégiumi élet, így később az Eötvös Loránd Kollégium dolgozójaként két hétig kutattam Budapesten a kollégium történetét, majd egy dolgozatot is készítettem „Az Eötvös Kollégium története 1931-től 1990-ig” címmel.

H.L.: Mindig is vonzódtam a matematikához. Voltak más csábítások is, de végül nem bántam meg döntésemet. Ami Szegedet illeti, egyrészt kézenfekvőnek tűnt ez a választás a közelség miatt, másrészt mindig is csodálatos városnak tartottam.

Milyen indítatásból lettek az Eötvös Kollégium dolgozói?

H.L.: Ehhez külön történet tartozik. Akkoriban az egyetem oktatóinak három követelménynek kellett megfelelniük: oktatói munka, kutatói munka, társadalmi munka – ezeket szinte egyenrangúan megkövetelték. Mivel én nem voltam benne a

mozgalomban, eleinte a szakszervezetben tevékenykedtem, hogy megfeleljek mindhárom elvárásnak, aztán felkértek, hogy igazgassam az Eötvös Loránd Kollégiumot. Nagy örömmel vállaltam ezt a feladatot.

G.E.: Érdekes, én sosem voltam kollégista, de mindig nagyon vonzott a kollégiumi élet. Az Eötvös Loránd Kollégiumban eltöltött éveket életem egyik legszebb időszakának tartom.

Mesélnének nekünk egy kicsit az akkori Eötvös Kollégiumról?

H.L.: 1980 és 1987 között a Kollégium a mostani Irinyi épületben kapott helyet (a Gödör fölötti rész), és közös lépcsőházon osztozott a jogász fiúkollégiummal, amelynek szobái az Eötvös Kollégium jelenlegi szobái voltak. A két kollégium lakói óriási harcban álltak egymással. Az Eötvös Kollégiumnak két szintje volt; az első emeleten négy fiúszoba, a második emeleten három lányszoba és a könyvtár helyezkedett el. Huszonnyolc hallgatónk volt. Tágas szobákban laktak, így megtehették, hogy a négyágyas szobákból két kétágyasat csináltak, a hatalmas szekrények térelválasztó szerepét kihasználva. Nagyon jó közösséget alkottak, rendszeresen szerveztek rendezvényeket a könyvtárban, közös főzéseket.

Mi változott 1987-ben?

G.E.: A Kollégium átkerült a mai helyére. Ötvennégyre nőtt a létszám, a lakók sokkal kényelmesebben élhettek a kétágyas szobákban. A könyvtárunkat is felújítottuk, büszkén mondhatom, hogy igen színvonalas gyűjteményt tudunk felmutatni.

Milyen volt akkoriban a felvételi rendszer?

H.L.: Kezdetben meglehetősen informális volt mind a felvételi, mind a követelményrendszer, az Igazgató Tanács és a Diákbizottság döntött ezekben az ügyekben.

G.E.: Rögzítettünk egyes működési szabályokat. A kollégisták feladatuknak tekintették az utánpótlás biztosítását, a kollégiumba jelentkezőknek egy tanáruktól és egy Eötvös-kollégistától is kellett ajánlást hozniuk. Egyébként a felvételik légköre rendkívül demokratikus volt, minden lakó megjelent az eseményen, és szavazataikkal támogatták leendő társaikat.

Miért volt szükség a költözésre?

H.L.: Életveszélyessé vált az Irinyi-épület. Gyakorlatilag egyik pillanatról a másikra lakhatatlannak nyilvánították az akkori Bolyai Kollégiummal (a mai Ságvári Gimnázium – a szerk.) együtt az Eötvös Kollégiumot. A város szívében nem volt más kollégium, így hatalmas kiváltságot jelentett az Eötvösben lakni, miután óriási harc eredményeként beköltözhattünk a mai helyünkre.

G.E.: Ez a Tanár Úr érdeme.

H.L.: A döntés Csákány Béla, akkori rektor, kezében volt, aki szembeszállt a helyi sajtóval, a közvéleménnyel, a többi karral. Én csak a szószóló voltam.

G.E.: Az igazsághoz persze hozzátartozik, hogy nagyon sok vezető pozícióban levő ember mondhatta el magáról, hogy egykoron Eötvös-kollégista volt, így a Rektor Úrhoz nem kevés fórumon jutott el a kérésünk. Tulajdonképpen Kollégiumunk eszmeisége nem nagyon illett bele az akkori kor ideológiájába; csak azért tűrt meg bennünket, mert a sorsdöntő szavazásokon mindig volt, aki kampányolt értünk. Nemegyszer volt küszöbön a kollégium bezárása.

Milyen volt a karok közötti megoszlás?

H.L.: '87 előtt például egyáltalán nem laktak nálunk jogászok, mert ők a szomszédos jogász koliba mentek. Később egyenlő arányba osztoztak a TTK-sok, bölcsészek és jogászok.

Kikkel dolgoztak együtt a '80-as évek Kollégiumában?

H.L.: Védnökök akkoriban nem voltak. Igazgató Tanács és Kollégiumi Bizottság volt. A Diákbizottság kiválóan együttműködött az Igazgató Tanáccsal, amelynek tagjai az egyetem három karának képviselői voltak; jogász részről Nagy Ferenc, bölcsész részről Tar Ibolya, jómagam a Természettudományi Karról. Akkoriban a hivatalos címem nem is „igazgató” volt, hanem az Igazgató Tanács elnöke. Ezt a szerkezetet egyébként Kristó Gyula, az akkori rektorhelyettes találta ki.

G.E.: Nagyon jól és hatékonyan tudtunk együtt dolgozni. Nem éreztem soha, hogy a diákok másként kezelnek engem, mint egymást, csak mert nevelőtanár vagyok. Persze akkor jóval fiatalabb is voltam. Őszinte volt a kapcsolatunk. Nem volt problémánk ilyesmivel, hogy rend, fegyelem, a hallgatók nagyon önállóak voltak a Kollégium belső ügyeiben.

Milyen volt a kollégiumi élet?

G.E.: Rendkívül tehetséges diákok laktak a Kollégiumban, külföldi ösztöndíjak és a TDK-k nyertesei. Havi rendszerességgel tartottak például olyan előadásokat, amelyen bemutatták az általuk művelt tudományterületet, ezenkívül meghívtak előadókat Szegedről vagy az ország más pontjairól. Kollégiumi kirándulásokat, közös főzéseket, Mikulás bulit, farsangot, boszorkányszigeti szalonnasütést és még sorolhatnánk, mi mindent szerveztek. Azt tudom mondani, hogy a kollégiumi élet „virágzott”.

H.L.: Igen, a diákok focizni is kijártak az Aradi téri pályára. Akkoriban az egy teljesen sík terület volt, de mostanra keresztbe-kasul összeépítették. Ezt a fociéleletet nem nagyon nézték jó szemmel, ezért is építkeztek a térre.

Hogyan próbálták segíteni a hallgatók tudományos előrelépését?

G.E.: Szakmai ügyekben a lakók az Igazgató Tanácshoz fordulhattak, én leginkább a személyes ügyekben próbáltam segítségükre lenni. Jó néhány hallgatóval majdhogynem baráti viszonyba kerültem, sok magánéleti problémával is megkelestek. Nagyon családias volt a légkör.

H.L.: Szerintem a legfontosabb a személyes kapcsolattartás. Ebben tudtunk segíteni. Amíg valaki nem választott témát, az Igazgató Tanács tagjai próbálták

tanácsaikkal segíteni az érdeklődőket, tágítani a látókörüket, és ha sikerült az orientáció, akkor a hallgatókat már könnyebben tudtuk a megfelelő emberekhez irányítani.

Milyen kapcsolatot ápolt az igazgató, illetve a kollégiumi nevelőtanár a kollégium lakóival?

G. E.: Én úgy érzem, hogy a kapcsolatom a kollégistákkal nagyon őszinte volt, elmondták gondjaikat, és én próbáltam segíteni, ahogy tudtam. Mondhatni teljesen családias volt a hangulat, még arra is emlékszem, hogy többször süteményt sütöttem nekik egy-egy különleges alkalomra.

H.L.: Főleg akkor volt nagyon jó kapcsolatom a diákokkal, mikor még a régi helyén volt a kollégium, akkoriban különösen sokat jártam fel, mert 1987-ig nem volt nevelőtanára a kollégiumnak.

G.E.: De volt egy, Tar Ibolya, aki nevelőtanár funkciót is töltött be, és bejárt esténként, de azért az még más volt.

H.L.: Ibolya más volt, a Klasszika-filológia Tanszék docenseként nem tudott annyi időt a kollégiumban tölteni, de néha belátogatott.

G.E.: Eléggé hivatalos volt a kapcsolata a diákokkal. Velem más volt, én nem úgy éreztem, hogy valamiféle hivatalos tanár lennék, hanem inkább egy olyan ember, akihez lehet fordulni, ha valami probléma van, sokszor előfordult, hogy egyik kollégistának orvosra volt szüksége, és én segítettem neki; a rendezvényeket együtt találtuk ki, amelyek szervezése nagyrészt rám hárult.

A kollégiumi közösségből kikre emlékeznek vissza? Van közöttük olyan, akivel ma is tartják a kapcsolatot?

H.L.: Nagyon emlékszem Nagy Sándorra, akit javaslok is riportra, ő Szeged városfejlesztési alpolgármestere.

G.E.: Nagyon érdekes figura volt, sőt a felesége, a Mikola Gyöngyi is ígéretes kollégista volt.

H.L.: Ezek a gyerekek mind érdekesek voltak, és tulajdonképpen ez a házasság a Kollégiumban született. Nagyon sok házasság született ott. Nem tudom, hogy most hogy van, de akkoriban a kétágyas szobák rendszere nagyon csábító volt. Egyébként sokszor én magam nem is tudtam, hogy ki hol lakik, annak ellenére, hogy volt egy szobabeosztás. Voltak évfordulós rendezvények, például az 1981-es rendezvény, amely a Kollégium megalapításának 50. évfordulóját ünnepelte, akkor rengeteg régi kollégista jött el. Ez még Grasselly Gyula professzor úr szervezése volt, nem ő volt az igazgató, már én voltam, de szólt nekem, hogy a kollégium az 50. születésnapját mindenképpen ünnepelje meg. Ezután 1986-ban, az '56-os létesítésnek is megünnepeltük a 30. évfordulóját. Ugyanis az új kollégium '56-ban létesült, mert a háború miatt szünetelt a működése. Minden volt kollégistát meghívtunk a rendezvényre.

G.E.: Ezekre a rendezvényekre rengetegen eljönnek, most nemrég is volt egy. Ilyenkor találkozunk velük. Ezenkívül a munkám során futok össze néhányukkal,

az én feladatomban a Rektori Hivatalban az oktatói pályázatok összegyűjtése. Ilyenkor mindig nagyon örülünk egymásnak, és elbeszélgetünk, elmesélik mi történt velük. Rendszeresen azonban nem járunk össze.

H.L.: Ha én a Bolyai Intézetben végigmegyek a folyosón, akkor is rengeteg régi kollégistával találkozom, hiszen sok matematikus régen Eötvösös volt. De rendszeresen én se járok össze velük.

Ki tudnának emelni néhány akkori kiemelkedő hallgatót, akiből sikeres kutató, szakember vált?

G.E.: Én emlékszem Nagy Sándorra, akit már említettem, ő programtervező-matematikus szakos volt.

H.L.: Nagyon színes egyéniség volt, ő nagyon jó hivatást választott, nagyon illik hozzá. Tehetségét akkor ismertem meg, amikor a Tűzbiztonság kijött a kollégiumba és megállapította, hogy tűzbiztonsági szempontból a kollégium rendszere teljesen rossz. Erre Nagy Sándor írt egy papírt, hogy hogyan kell helyesen viselkedni tűzbiztonsági szempontból, és kirakta a bejárati ajtóra. Az egy csodálatos írás volt. Mint matematikus hallgatót, nem tanítottam. De azt gondolom, hogy a számára legmegfelelőbb pályát választotta.

G.E.: Patyi András, aki jegyzőként dolgozott évekig Budapesten. Hát a többiek szerintem ott tartanak, hogy egyetemi docensek, és majd egyetemi tanár lesz belőlük lassan. Nagyon sokan vannak itt az egyetemen, akik nagyon szép tudományos karriert kezdtek és folytatnak, például a Horváth Dezső, aki vegyész és már docens, ő nagyon szépen dolgozik, akkor a Kovács Attila és a Horváth Zoltán, két fizikus, is hasonlókat mondhatnak el magukról.

H.L.: Matematikust is említsünk, ilyen Szabó László Imre is, aki titkára is volt a Kollégiumnak. Emlékszem, amikor dékán lettem, kezdeményeztem, pont az Eötvösös múlt miatt, hogy legyen egy „A TTK legjobb hallgatója” érem, és ő volt az első, aki ezt a díjat megkapta.

G.E.: M. Tóth Tivadar, aki docens a földtudományi tanszéken, a földrajzi tanszékcsoportban, és a felesége, Farsang Andrea, aki szintén ott dolgozik. Rácz Lajos, aki a Juhász Gyula Pedagógusképző Karon professzor. De sokan kimentek külföldre is.

H.L.: Sajnos róluk nem kapunk visszajelzést, ezért nem tudunk mondani semmit. Eszembe jutott még valaki. Waldhauser Tamás nevét mindenképpen meg kell említeni, ő most éppen a második doktori címét szerezte meg a közelmúltban, mert amerikában szerezte az elsőt, és a másodikat, miután visszajött, itt Szegeden csinálta meg. Az elsőt valami olyan témából szerezte, amit máshol nem publikálhat, mert aláírt egy szerződést ezzel kapcsolatban, és így a honosítás helyett egy teljesen más témából szerezte meg a második doktori címet. Balogh Józseffel lakott egy szobában, aki jelenleg, ha jól tudom, Ohio-ban van. Ő is egészen kiváló matematikus. Miattuk egyébként ki kellett cseréltetni a padlót a szobájukban, mert egyszerűen nem vettek tudomást arról, hogy a radiátor csöpög, és a padló teljesen elázott.

Véleményük szerint mi volt a sikerük záloga? Mit tudnának a jelenlegi kollégistáknak tanácsolni, hogy hasonló sikereket érhessenek el?

H.L.: Hát először is nagyon szorgalmasan tanulni, nemcsak a kötelezőt, meg kell találni annak a módját, hogy a kutatásokba már diákkorukban elmélyüljenek. Nagyon jó, ha valamelyik tanárral személyes kapcsolatba kerülnek és együtt dolgoznak. A lehetséges témavezetőket pedig be kellene vinni a kollégiumba minél többször, például előadást tartani, vagy hogy beszélgessenek velük.

G.E.: Ezek az emberek nagyon nyitottak voltak, tehát mindazzal együtt, hogy szenvedélyesen érdeklődtek saját szakterületük iránt, volt idejük, energiájuk arra, hogy színházba menjenek, vagy egy érdekes előadásra a BTK-ra. Mindig megtalálták a legmagasabb színvonalú rendezvényeket. Szerintem nagyon fontos lenne az emberi összetartozás, családiasság, ami akkor adott volt. Nem tudom, hogy ez most hogyan működik, de ha kialakítanak egy ilyet, akkor az ad egy biztonságérzetet, ahonnan el lehet indulni.

H.L.: Amit mondtál, az nagyon fontos, hogy a közösség jó legyen. Ami még fontos, az a minta nevelő ereje, hogy ha egy elsős bekerül, szívesen csinálja azt a kutatómunkát, amiben éppen van, mert látja az idősebbeknél is. Ez a legkomolyabb nevelőerő szerintem. Ez az, ami az Eötvösben a legfontosabb. Persze a szórakozás is kell, de tudni kell találni egy egyensúlyt.

Mikor és miért adták át a stafétabotot, és kiknek? Hogy búcsúztatták Önöket?

H.L.: Én Kérchy professzor úrnak, egykori Eötvösösnek adtam át a stafétabotot, mert mint már említettem, dékáni megbízást kaptam, és ezt a kettőt nem tudtam volna együtt csinálni, ezért kellett eljőnnöm. Nagyon szívesen csináltam volna még. Tíz évig voltam igazgató, és előttem még senki sem volt ilyen sokáig igazgató, bár most Kincses tanár úr, szintén Eötvös-kollégista volt, már szerintem megelőzött. Kérchy professzor urat ő követte. Még ma is előttem van, mikor meglátogatott minket, úgy mutatkozott be, hogy „tizennegyedéves matematikus hallgató vagyok”. Én búcsúként a diákoktól kaptam egy oklevelet is, amelyben kineveznek az Eötvös Loránd Kollégium örökös igazgatójának.

G.E.: Én 1991-ben mentem el, és helyembe Barczy Erzsébet tanárnő lépett. Soha nem mentem volna el az Eötvösből, csak Róna-Tas András rektor ajánlott nekem egy munkát a Rectori Hivatalban, amit végül elfogadtam. Nagyon sajnáltam és nagyon fájdalmas volt a búcsú, mert a diákokkal nagyon jó kapcsolatom volt. Úgy éreztem, hogy ahhoz, hogy a könyvtár ilyen lett, nekem is volt közöm.

*Az interjút Gehér György és Knípl Diána készítette 2008-ban Szegeden
Szerkesztette: Nagyillés János*